

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

שופטים

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים וחמש לבריאה

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן שי

ליום הולדתו השני לאויוש"ט, בש"ק פי שופטים, וא"ו אלול,

ה"י תהא שנת סגולות המשיח

ולזכות אחיו ואחיותיו שיחיו

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שרה שיחיו גורביץ

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

א. מדוע חל האיסור „לשוב למצרים” גם עתה?

מן הפסוק בפרשתנו¹, ולא ישיב את העם מצרימה... וה' אמר לכם לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד" נלמדת² ההלכה, שאסור ליהודי לרדת ולהשתקע³ במצרים, ויתר-על-כן, כלשון חז"ל⁴: „בג' מקומות הוזהרו ישראל שלא לשוב ארץ מצרים...".

הרמב"ם מביא בספרו „יד החזקה"⁵ את ההלכה, שאסור לגור במצרים, ומצטט את מאמר חז"ל „בג' מקומות הוזהרה תורה...". מלשונו הסתמית מובן, שהאיסור חל גם בזמן הזה, ולפיכך דנים מפרשים רבים⁶ בהרחבה,

כיצד היה מותר לרמב"ם עצמו לגור במצרים, ובכלל – הרי היו שם קהילות יהודיות רבות, וכו'.

אך צריך להבין: לגבי איסור נישואין עם מצרי (עד „דור שלישי"⁷) פוסק הרמב"ם⁸: „כשעלה סנהריב מלך אשור בבל כל האומות ועירבם זה בזה והגלה אותם ממקומם ואילו המצרים שבארץ מצרים עתה אנשים אחרים הם.. הואיל ונתערבו.. הותר הכל שכל הפורש מהן להתגייר חזקתו שפירש מן הרוב".

ואם בזמננו ארץ מצרים היא רק של „אנשים אחרים", שאינם מצאצאי המצרים הקדמונים, מדוע חל גם עתה האיסור „לשוב למצרים"?

ב. לכאורה, האיסור הוא מפני ארץ מצרים עצמה

לכאורה ניתן היה לענות על כך, כדברי מספר מפרשים⁹, שאיסור הישיבה במצרים אינו מפני האנשים שבה, אלא מפני הארץ עצמה. ארץ מצרים, אף אם אין בה כבר אנשים מצריים¹⁰.

דעה זו מוכחת גם מפסק ההלכה ומלשון הרמב"ם בהלכה שבהמשך¹¹: „וראה לי שאם כבש ארץ מצרים מלך ישראל על פי בית דין שהיא מותרת ולא הוזהרה אלא לשוב לה יחידים או לשכון בה והיא ביד עכו"ם מפני

(1) יו, טו.
 (2) ראה סוכה נא, ב. חינוך מצוה תק. סהמ"צ להרמב"ם מל"ת מו (אלא שהביא ג"כ מחז"ל דלקמן „בג' מקומות כו"). וברמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ז מקדים הכתוב דפרשתנו לב' הכתובים דפ' בשלה (יד, יג) ותבוא (כה, סח), ומשנה מלשון חז"ל וסדרם בכתוב. ובמנין המצות שבריש ספר היד מביא רק הכתוב דפרשתנו. וראה חדא"ג סוכה שם. ביאור הרי"ף פערלא לטהמ"צ ר"ט ג' מל"ת רלה (רנו, ג ואילך).
 (3) רמב"ם שם ה"ח. ע"פ ירושלמי סנהדרין (ס"פ חלק).
 (4) ירושלמי סוכה פ"ה ה"א. מכילתא בשלה שם. פתיחתא דאסתר ג.
 (5) הל' מלכים שם ה"ז.
 (6) ראה יראים ס"י שט (שג). סמ"ג מל"ת רכז. הגמ"י הל' מלכים שם. ריטב"א יומא לה, א. כפתור ופרח פ"ה**.
 רדב"ז הל' מלכים שם. ועוד. וראה ברכ"י לשר"ע אה"ע ס"ד (בתחילתו ושית' חיים שאל ח"א סצ"א. וש"נ לכמה ספרים). שד"ח כללים י"ד כלל מו.

(7) תצא כג, ח"ט.
 (8) הל' איסור"ב ספ"ב. ע"פ תוספתא קדושין פ"ה, ו. ודלא כדעת הרא"ש יבמות פ"ח ס"ד (וראה בה"ג הובא בתוד"ה מנימין יבמות עו, ב. תוד"ה מנימין סוטה ט, א. יראים וסמ"ג שבעה"ה 6. ועוד) ע"פ תוספתא ידים פ"ב, ח. ראה בכ"ז שו"ע אה"ע ס"ד ס"י ובני"כ שם.
 (9) ראה בארוכה ברכ"י ושית' חיים שאל שם.
 (10) ראה מנ"ח מצוה תק.
 (11) ה"ח.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט יגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

...וע"י קבלת וקיום ההוראות ד"שופטיר" ו"יועציר" שבדורנו – נעשה זה גופא מעין והתחלה דקיום התפלה²⁷ "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה, במכ"ש מזה אשר "סוף מעשה במחשבה תחלה"²⁸, עאכו"כ שזהו כבר גם בדיבור ("ניב שפתיים", ענין הנבואה), כנהוג לאחרונה לבטא הדברים בדיבור, כולל ובמיוחד – שהנה הנה באה הגאולה.

– שעפ"ז ישנה גם מענה על השאלה ששואלים על מה שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש – לכאורה: כיצד זה יכול לעבור באופן חלק כ"כ ולהצליח; כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמרו העולם על כך! והמענה הוא: שאילו היו עניני הגאולה חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות שהגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("בתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי "ויועציר כבתחלה") – לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!

שמעשיה מקולקלין יותר מכל הארצות". מכך מובן, שהאיסור הוא „מפני שמעשיה (של „ארץ“ מצרים, ולא מעשיהם¹² של המצרים) מקולקלין“, כמאמר חז"ל^{12*}, „יש מעינות שמגדלין... ויש שטופין בזמה“. לכן אם היא „ביד עכ"ס“ – אף אם אינם מצרים, הרי „מעשיה מקולקלין“ ואסור לגור בה.

בכך מובנת גם ההלכה, שכאשר מלך ישראל כובש את ארץ מצרים „על פי בית־דין“ מותר לגור בה: על־ידי כיבוש כזה הופכת ארץ מצרים „כארץ ישראל... לכל דבר“¹³. כלומר, הכיבוש משנה את מהות הארץ¹⁴, ולפיכך בטל האיסור להשתקע בה¹⁵.

אך עדיין אין הענין „חלק“: בספר המצוות¹⁶ כותב הרמב"ם, שהטעם לאיסור זה הוא „שלא נלמד ממעשיהם¹⁷...“. כלומר, אסור לגור בארץ מצרים כדי שלא נלמד ממעשי האנשים המצרים שבה¹⁸, ולפי טעם זה נדרש הסבר:

12) ודלא כבסהמ"צ שלו – הובא לקמן בפנים – וידוע: א) שאינו דומה כלל דיוק הרמב"ם בלשונו בס' יד החוקה להדיוק כבסהמ"צ, ב) בחילוק שבין ב' הספרים הלכה כדי החוקה (ראה רמב"ם בהקדמתו לסהמ"צ, יד מלאכי כללי הרמב"ם סכ"ג), ג) סהמ"צ נכתב בל' ערבי, ולא בכל המקומות יש לדייק ולסמוך על דיוק לשון המעתיק – וכדמוכח ג"כ מריבוי החילוקים שבין המעתיקים.

12*) במדב"ד פ"כ, כב.
13) רמב"ם הל' מלכים שם ה"ז. וראה מג"ח שם.
14) וע"ד ארץ ישראל גופא – ארץ כנען, שמעשיהם של הנענים מקולקלים מכל העמים כו' (תו"כ אחרי יח, ג), שמשוה אותה הכתוב בזה למצרים, ובשניהם אומר: כמעשה ארץ מצרים גו' וכמעשה ארץ כנען גו' לא תעשו, וע"י הכיבוש נשתנה כו'.

15) ועפ"ז מובן מ"ש הרמב"ם „ויראה לי“ – אף שבירושלמי (סנהדרין שם) מפורש „החור את .. לכבוש את הארץ“ – כי המפורש בירושלמי הוא שמותר לילך שם לכבוש את הארץ אבל לא להשתקע שם (ע"ד ההיתר דלסחורה לפריקמטיא"), משא"כ ע"י כיבוש ע"י מלך ישראל ע"פ ב"ד שמשנה מהות הארץ, מותר להשתקע שם. עפ"ז יש לבאר גם בטעם האריו"ל באיסור לשוב למצרים (פע"ח ש"ח פ"ג. ס' הליקוטים ר"פ תצא ועוד) – דבכ"ז לסחורה מותר ובכיבוש ע"י מלך כו' מותר.

16) מל"ת מו.
17) בתרגום העליר וקאפח: (מ)כפירתם.
18) וראה חינוך שם. ועוד.

מדוע קיים האיסור גם בתקופתנו, כאשר „אלו המצרים שבארץ מצרים עתה אנשים אחרים הם“?

ועוד: אם האיסור הוא מפני ארץ מגדלת, הרי אז צריך האיסור להול גם כאשר לא תיתכן מציאות של „נלמד ממעשיהם“, כגון בזמן אשר „והייתה¹⁹ ארץ מצרים לשממה... לא תעבר בה רגל אדם“, כפי שהיה בתקופת נבוכדנצר?²⁰

ג. דברי בעל ה"לבוש", והשאלה על כך

על האיסור למצרי לבוא בקהל, כותב ה"לבוש"²⁰: „במה דברים אמורים, בדורות הראשונים... אבל האידנא אחר שעלה סנהריב... שכבר העביר סנהריב... והושיב אחרים תחתם, ואף־על־גב דבודאי מיענטס נשארזו במקומותם והוי ל' קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, מכל־מקום אותו שמתגייר הרי הוא פורש מהם וכל דפריש מרובא קפריש (=כל הפורש, מן הרוב הוא פורש) ומותרים מיד“.

ולפי זה, ש"מיעוטם נשארזו במקומותם" גם לאחר בלבול האומות, מובן מדוע חל איסור ההתיישבות במצרים גם עתה, מפני המצרים שנותרו בה, ואשר אינם בטלים במיעוטם, מפני שכל עוד אינם „פורשים“ להתגייר חל עליהם הדין של „קבוע – כמחצה על מחצה“.

אך צריך להבין²¹: מדוע נפסק, על־ידי הרמב"ם בסתם^{21*}, וכן בשולחן־ערוך, שלגר מצרי מותר בזמנינו להנשא מיד לבת ישראל מפני „שפורש מן הרוב“. כלומר, בכל־אופן קיים ההיתר של „כל דפריש...“. כי כיוון

19) יחזקאל כט, ט"א.
20) שו"ע אה"ע (ס"ד שם). וראה רמב"ן יבמות שם.
21) וכקושיית ערוך השולחן אה"ע שם ס"ב.
21*) אף שאין דרכו להביא דינים חדשים כו' (יד מלאכי כללי הרמב"ם ס"ב).

שמיעוט של מצרים עדיין נשארו „במקומותם“, צריך היה להסביר ולהבחין בין מקרה שהנישואים הם באופן שהגר המצרי פורש בפועל מביתו („עקר“, „אזיל“), ואז חל עליו הכלל של „כל דפריש...“, לבין מקרה אשר הוא אינו „אזיל“ (=הולך) מביתו, שאז חל עליו הדין של „קבוע – כמחצה על מחצה דמי“. כשם שבענין הדומה לכך בגמרא במסכת כתובות²² כהסבר רש"י²³ ותוספות²⁴, שההלכה של „כל דפריש...“ חלה רק כאשר הובעל פורש מביתו.

מובן, שרש"י אינו מסביר כ„תוספות“, למרות שרש"י עצמו מפרש במסכת כתובות, שאם „עקר הובעל מביתו“ חל עליו הכלל של „כל דפריש...“, מפני שלפי דברי ה„תוספות“ אין מובנת לשון הגמרא „בדוכתא דקביעי“, והיה צריך להיכתב „בדוכתא דרובא“ – מן הביטוי „בדוכתא דקביעי“ מובן, שמדובר כאן על הלכה של „קבוע“.

ההסבר לכך הוא: כיוון שנאמר בפסוק „וינחם בחלח...“, הרי אלו מקומות קבועים של עשרת השבטים, ולכן אין „קביעותם“ מצטמצמת לבתיהם בלבד, אלא היא כוללת את כל חלה וכדומה, שכל עוד הם נמצאים שם חל עליהם דין של „קבוע“, אף אם הם פורשים מביתם.

בכך מובנים דברי רש"י „והיכא קביעי כדכתיב וינחם בחלח ובחבור“, כי, לכאורה, לא ברור: מה מוסיף רש"י במילים אלו על הנאמר בגמרא מיד אחר-כך? אלא, שבכך הוא מסביר מדוע חל גם על הפורשים מביתם הכלל של קבוע – „והיכא קביעי כדכתיב וינחם...“, ובמיוחד כאשר זהו המנהג הנפוץ, כמאמר חז"ל: עושים בית התנות לבניהם²⁶.

וכך גם בענייננו: האיסור קיים כאן על מצרי, ויוצא אפוא, ש„קביעותו“ היא בכל ארץ מצרים, וכל עוד אין הוא יוצא מגבולות מצרים, חל עליו הדין של קבוע – כמחצה על מחצה, גם כאשר הוא פורש מביתו.

²⁶ מגילה ה, ב ובמפרשים (ולהעיר מהחילוק בפרש"י שם ובתענית יד, ב).

...הרי כבר ישנה השלימות דיפוצו מעינותיך חוצה בכל קצוי תבל, ובאופן המובן בשכל בני אדם, אפילו בזה שהוא נמצא בחוצה שאין חוצה הימנו, וגם – תרגום פנימיות התורה ותורת החסידות בלשון עם ועם (רוסית, וכיו"ב) ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאופן הולך ומוסיף ואור, עד שבימים האחרונים – נדפס גם (ספר התניא, תושב"כ של החסידות¹⁵) ב„בריי"ל, הכתב עבור „סגי נהור“ ר"ל (כמדובר לעיל¹⁶).

וע"פ ההכרזה הנ"ל של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו את כל עניני העבודה, כולל העבודה דרבתינו כ„שופטיך“ ו„יועציך“ עד היום הזה, ו„אכשור דרי“¹⁷ כפשוטו – מובן, שכבר בא הזמן ד"ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה“ בתכלית השלימות (ואין צריכים לשוטרים, כיון שכבר הכל מבורר), לאחר הטעימה וההתחלה בזה ע"י רבותינו נשיאינו¹⁸.

מזה מובן הלימוד שישנו לכל אחד, בעמדתו בשבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, הרגעים האחרונים דגלות – שצריכה להיות עבודה בהתאם מדה כנגד מדה למצב הגאולה:

לפרסם לעצמו, ולכל אלו שאפשר להגיע להם – שצריכים לקבל על עצמם (ביתר חזק) את ההוראות והעצות של „שופטיך“ ו„יועציך“ שבדורנו – מאן מלכי רבנן¹⁹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו – הבא בהמשך לרבתינו נשיאינו שלפניו – שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל: „נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפי ודיבר אליהם את כל אשר אצונו“, „אליו תשמעון“²⁰, וכפס"ד הרמב"ם הנ"ל, שאם יש לאחד המעלות והשלמויות שצריכים להיות לנביא ומראה אותות ומופתים – כפי שראינו ורואים בהמשך קיום ברכותיו, אצל נשיא דורנו – הרי „אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כי אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון“, או עיי" ש"יאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו“²¹ (כפי שראו זאת אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר);

ויתירה מזה: „נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא – כפי שהוא בשייכות לנשיא דורנו, ונמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' – הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה“²² וצריכים לציית לו תיכף ומיד עוד „קודם שיעשה אות“, „ואסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר²³ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו'“²² – כיון שמאמינים בדברי הנביא, לא משום שהם דבריו של הנביא, אלא משום שהם דברי הקב"ה ע"י נביא זה!

...ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל בחירה, שמצד עצמו הרי הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה„שופטיך“ ו„יועציך“ ונביא הדור, שיוורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בניי וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע להנהגת חיי היום-יום הכלליים, גם בהענינים ד"בכל דרכיך (דעהו)“ ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)“²⁴,

עד הנבואה העיקרית – הנבואה²⁵ ש"לא לתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא“²⁶.

בפשטות ניתן לומר, שבעת גיורו מוכרח היה הגר לפרוש מביתו, כדברי ה„לבוש“ – „אותו שמתגייר הרי הוא פורש מהן“. אך אין די בכך, כי בענייננו אין להסתפק בפרישה מביתו, אלא נדרשת פרישה מארץ מצרים כולה.

ד. דברי הגמרא, רש"י ותוספות על „עכו"ם שקידש“

כדי להבין זאת יש להקדים ולהסביר:

נאמר בגמרא במסכת יבמות²⁵: „עובד כוכבים שקידש בזמן הזה חוששין לקדושין שמא מעשרת השבטים הוא (ושואלת הגמרא): והא כל דפריש – מרובא פריש (=והרי כל הפורש – מן הרוב הוא פורש?! (ועונה): בדוכתא דקביעי (=במקומות שהם קבועים שם). דאמר רב אבא בר כהנא וינחם²⁶ בחלח ובחבור וגו'“.

רש"י מסביר: „בדוכתא דקביעי – בני עשרת השבטים, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. והיכא קביעי, כדכתיב וינחם בחלח ובחבור“.

[22] טו, א.
[23] ד"ה ופרישין.
[24] ד"ה דילמא.
[25] טז, סע"ב.
[26] מלכים ב יח, יא.

וועט די וועלט זאגן אויף דעם! איז דער ענטפער, אז אויב די עניני הגאולה וואלטן געווען אַ חידוש, וואָלט אפשר געווען אַן אַרט אויף דער שאלה: וויבאלד אָבער אַז די גאולה איז ניט קיין חידוש דבר, נאָר כל עניני הגאולה האָבן זיך שוין אָנגעהויבן („כבתחלה“) און זיינען שוין נמשך ונתקבל געוואָרן אין עולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' „ויועציק כבתחלה“) – וועט ניט זיין אַ פלא ווען די גאולה קומט תיכף ומיד ממש!

(משיחות ש"פ שופטים, ד' אלול תנש"א)

ע"פ המדובר כמה פעמים – ובפרט לאחרונה – אודות הכרות והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: "לא לתר לתשובה (ובמילא) לאלתר לגאולה", שכבר סיימו את הכל, אפילו את "צחצוח הכפתורים", וצריך רק להיות "עמדו" הכן כולכם" – וגם את זה כבר סיימו! – לקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש – מוכן, שנמצאים אנו כבר בזמן של קיום היעוד "ואשיבה" שופטיך גו' ויועציק", ויתירה מזו: כבתחילה: כבר ישנה ההתחלה בזה, כדלקמן.

... בכל הדורות – גם לפני תח"מ של משה – מחייבת ההלכה לדעת ש"הא-ל מנבא את בני האדם" (גילוי אלקות בגדרי הנבראים), עד השלימות בזה כפי שהי' אצל משה⁸. ויתירה מזה – הענין של "נביא אקים להם גו' כמוך" שייך בכל דור, כפי שמבאר הרמב"ם¹⁰ ש"כל נביא שיעמד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה כו'", ז"א שכל נביא (בנבואתו) הוא המשך של נבואת משה ותורתו (אלא שבגילוי הנבואה ישנם חילוקי דרגות, כמבואר בהרמב"ם¹¹) – ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט לאחר ש"תחזור הנבואה לישראל"¹², שהיא "הקרמת משיח"¹² – הנבואה שתהיה במשיח צדקנו (ש"נביא¹³ גדול הוא קרוב למשה רבינו"), ואמרו חז"ל¹⁴ ש"גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון", ובכל דור ודור ישנו אחד הראוי לזה – לכן צריכים לדעת להלכה גם בזמן הזה (עוד קודם הגאולה) שישנה המציאות דיגילוי הנבואה (אצל משיח עוד לפני הגאולה), כמעין התחלה ("ויועציק כבתחלה") לשלימות גילוי הנבואה לאחר הגאולה. זאת אומרת שאין זה חידוש שיתחדש רק לאחר הגאולה, אלא שההתחלה בזה נפעלת עוד קודם בבחי' "ויועציק כבתחלה" ולכן כתב זאת הרמב"ם בספר הלכות שלו (ובפרט שהרמב"ם כתב בספרו גם ההלכות הנוגעות לימות המשיח, גם – ההקדמה לזה).

ע"פ הנ"ל יובן החידוש של דורות האחרונים בכלל, ובפרט של דורנו זה ובפרט בזמן זה, שע"פ הכרות והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו כבר סיימו הכל, וע"פ כל הסימנים נמצאים כבר ברגעים האחרונים לפני הגאולה.

ויש לומר שה"תוספות" אינו מקבל דעה זאת רק לגבי המקרה של עשרת השבטים, מפני שלהימצאותם במקומות הללו אין שום קשר לענין הקידושין,

ואילו בעניננו, האיסור לבוא בקהל נובע מהיותו מצד, מארץ מצרים²⁷, ובמקרה זה גם ה"תוספות" יסבור שכל עוד הוא נמצא בגבולות ארץ מצרים, חל עליו הדין של קבוע, לגבי איסור זה.

לפי כל האמור לעיל מתעוררת שוב הקושיה: כיוון שנשאר מצריים בארץ מצרים, וההיתר לבוא בקהל הוא משום, כל דפריש...", צריכה היתה להיות בדברי הרמב"ם ובשולחן-ערוך הבחנה בין גר שיצא מארץ מצרים (שעליו חל הכלל, כל דפריש...) לבין גר בארץ מצרים, שעליו חל הדין של "קבוע", והוא אסור עד "דור שלישי"?

ה. דין "קבוע" לגבי אשה

הדבר יובן על-ידי הצגת תמיהה גדולה יותר בענין זה, כפי ששואל "ערוך-השולחן"²⁸: במסכת נזיר אומרת הגמרא²⁹, שאשה היא, לא ניידיא (כל כבודה בת מלך פנימה – בבית) ולכן חל עליה דין של "קבוע". ובהמשך נאמר בגמרא: "וכי תימא ה"נ ניידי אימור בשוקא אשכח וקדיש, התם הדרא לניחותא" (=ושמא תאמר: גם כאן יכול להיות שתהיה ניידית כאשר ברחוב נפגש בה וקידשה? – תשובה: במקרה זה הרי היא חוזרת למנוחתה). כלומר, גם כאשר היא "פריש" מביתה – "בשוקא אשכח", חל עליה דין של "קבוע", מפני שבסופו של דבר היא שבה למקום קביעותה ("הדרא לניחותא").

אם כך, כיצד אפשר בכלל לומר בעניננו

את הכלל "כל דפריש...": אף אם המצרי פורש כדי להינשא לישראלית, הרי חל עליו עדיין הדין של "קבוע"³⁰, אם הוא חוזר למקום קביעותו?

ו. הגיור – הוא הפרישה

ההסבר לכך מובן מדיוק בלשון הרמב"ם: "שכל הפורש מהן להתגייר חזקתו שפירש מן הרוב" – מדוע מוסיף הרמב"ם את המילה "להתגייר"? יתר-על-כן: גם אם אין הוא פורש "להתגייר", אלא מכל סיבה שהיא, גם אז צריך לחול עליו אותו דין?

אלא שבכך מסביר הרמב"ם, שמשמעות הענין של "פריש" כאן איננה כפשוטו – פרישה ממקום, אלא בעצם הגיור הוא נקרא "פריש"³¹, כמסביר להלן.

הענין של "פריש" ייתכן בשני אופנים: א) במקום גשמי – פרישה ממקום אחד לאחר, בלי לחזור למקום הקודם. ב) במצב – במקומו בדין תורה – הוא פורש ממצב אחד ועובר לאחר, כבעניננו, שהוא פורש ממצבו הקודם – כאיני יהודי, כמצרי – ועובר, על-ידי גיור, למצב אחר.

בענין כזה לא שייך הענין של "הדרא לניחותא", כיוון ש"פרישתו" היא בהתגיירותו, ולא ייתכן אצלו אחר-כך ענין של "הדרא".

לפיכך פוסקים הרמב"ם וה"שולחן-ערוך", שבזמננו מותר לגר מצרי להינשא לבת-ישראל, גם כאשר הוא נמצא במצרים, ואף כאשר לא פירש מבתו – מפני שבעצם גיורו חל עליו הענין של "פריש".

(30) ראה תוס' כתובות (טו, א ד"ה דילמא) דלמסקנת הגמרא ("הדרא לניחותא") אין חילוק בזה בין איש לאשה. ראה אורת מישור לנויר שם.

(31) וכן פ"י במנ"ח בהשמטה למצוה תקסב (ומפרש כן גם לשון החינוך שם מצוה תקסא). ועד"ו יש לפרש לשון הלבוש (הג"ל בפנים ס"ג): אותו שמתגייר ה"ה פורש מהם.

(27) ובפרט ד(מעשה) המדינה ותושבי' – צירפם הכתוב לגנאי.
(28) שם.
(29) יב, א.

לעומת זאת, המצרים האחרים (הנכרים), שנשארו במצרים, הרי למרות שהם מיעוט, הל עליהם דין של קבוע, ובגללם נשאר האיסור להתישב בארץ מצרים „שלא נלמד ממעשיהם...“.

וכך בענייננו: נאמר בפסוק³⁷ „אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים... ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והיתם לי סגולה מכל העמים... ממלכת כהנים וגוי קדוש“. מכך מובן, ש„אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים...“ היא הכנה לעניינים הכתובים בפסוקים הבאים – „ואביא אתכם אלי ועתה אם שמוע תשמעו... ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה...“ „כאשר ישראל רואים בעיני בשר את הנסים שה' מראה להם ואת העונש של האומות המרעות לישראל, הם מתעוררים ומתחזקים בבריתם עם ה' באמצעות „שמוע תשמעו בקולי...“.

מכך מובן, שגם כאשר ישראל רואים כיצד ה' נפרע בארץ מצרים, יש בה אותם מצרים כבעבר, חוזר על עצמו שוב בגשמיות הענין של „אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים“, כפי שהתרחש בפעם הראשונה.

וראיית ישראל את „אשר עשיתי למצרים“ צריכה לעורר אותם ל„שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי...“ – התחזקות בקיום התורה והמצוות והתנהגות כ„עם סגולה“, להיות „ממלכת כהנים וגוי קדוש“.

וזהו ההכנה ל„בקולו תשמעו“³⁸, שתביא את „היום“³⁹ היום של ביאת המשיח, כהבטחת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ בהגלותך תשכ"ז)

37 יתרו יט, ד"ו.

38 תהלים צה, ז.

39 תהלים שם. סנהדרין צח, סע"א.

במיוחד, כאשר זוהי מציאות מיוחדת, שלא ייתכן לומר שהמיעוט בטל ברוב, מפני הסיבות הבאות: (א) המיעוט הוא בכמות – מספר האנשים, ואילו האיסור הוא מפני איכות – קלקול מעשיהם, ומפני גודל האיכות אין הם בטלים³². (ב) גם הרוב, אנשי אומות אחרות הנמצאים במצרים, אינו מתנגד למיעוט, ואינו מבטלו, כי גם העמים האחרים הם מקולקלים, אלא שהמצרים מקולקלים יותר³³: ולפיכך אין לרוב די כח³⁴ כדי לבטל את המיעוט של המצרים³⁵.

ז. המסקנה לעבודת ה' בימינו

מכל האמור לעיל, שבמצרים נמצאים עדיין מצרים קדמונים, נובעת התעוררות בעבודת ה' בימינו אלו, כדלהלן:

אמנם על כל עניני התורה חל הכלל ש„התורה היא נצחית“³⁶ – לכל זמן ולכל מקום – אך בכל זאת, יש הבדל בין העניינים שאי אפשר לקיימם כפשוטם, ונצחיותם היא רק

32 ביצה ג, ב. טושו"ע יו"ד ר"ס קי.

33 ראה תו"כ אחרי יח, ג) שמעשהיהן של מצרים מקולקלים מכל עממין כו.

34 ע"ד מ"ש בר"ן נדרים (נב, א) לענין ביטול מין במינו: כל דבר שהוא דומה להבירו אינו מחלישו ומבטלו אלא מעמידו ומחזקו. וגם לדעת רבנן ד„ראוי לילך כו" אחר חילוקן באיסור והיתר – הרי כאן „הוא דומה להבירו“ בענין האיסור גופא – קלקול מעשיהם.

35 להעיר ג"כ מסנה"י, סע"א מדין האי דקאמר איני יודע וברמב"ם ונ"כ שם.

36 תניא רפי"ז.

אנשי הדור, אז מ'האָט זוכה געווען אַז דער אויבערשטער האָט אויסגעקליבן און ממנה געווען אַ בעל־בְּחירה, וואָס מצד עצמו איז ער שלא בערך העכער פון אנשי הדור, אַז ער זאָל זיין „שופטיך“ און „יועציך“ און דער נביא הדור, וועלכער זאָל אָנווייזן הוראות און געבן עצות בנוגע צו דער עבודה פון אַלע אידן און אַלע מענטשן פון דעם דור, בכל עניני תורה ומצוות, און בנוגע צו דעם אַלגעמיינעם טאָג טעגלעכן לעבן און אויפפירונגען, אויך אין „בכל דרכיך (דעהו)“ און „כל מעשיך (יהיו לשם שמים)“²⁴,

ביז – די נבואה העיקרית – די נבואה²⁵ אַז „לאַתֵּר לגאולה“ און תיכף ומיד ממש „הנה זה (משיח) בא“²⁶.

. . . און דורך דער קבלה וקיום ההוראות פון „שופטיך“ און „יועציך“ שבדורנו – ווערט דורך דעם גופא דער מעין און התחלה פון קיום התפלה²⁷, „השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה“ בגאולה האמיתית והשלימה, במכ"ש פון דעם וואָס „סוף מעשה במחשבה תחלה“²⁸, עאכו"כ אַז דאָס איז שוין אויך אין דיבור („ניב שפתיים“, ענין הנבואה), ווי ס'איז נהוג לאחרונה צו אַרויסברענגען די דברים בדיבור, כולל ובמיוחד – אַז אַט אַט קומט די גאולה.

– וואָס עפ"י האָט מען אויך אַן ענטפער אויף דער שאלה וואָס מ'פרעגט אויף דעם וואָס מ'רעדט לאַחרונה אַז די גאולה קומט תיכף ומיד ממש – לכאורה: ווי קען דאָס אַזוי גלאַטיק דורכגיין און מצליח זיין: ווי וועלן די בני־בית זיך אַפּרופען אויף דעם, און וואָס

24 משלי ג, ו. אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טושו"ע או"ח

סר"א.

25 לא רק בתור חכם ושופט אלא בתור נביא, שזהו בודאות –

ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שנה"ו.

26 שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

27 ברכה הי"א דתפלת העמידה.

28 פיוט „לכה דודי“.

הוספה

בשורת הגאולה

לז.

ע"פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה – וועגן דער הכרזה והודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: „לאלתר לתשובה (ובמילא איז) לאלתר לגאולה“, אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, אויך דער „צופוצן די קנעפּ״, און עס דאַרף נאָר זיין „עמדוי' הכן כולכם“ – און דאָס האָט מען שוין אויך פאַרענדיקט – אויף צו מקבל זיין פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש – איז פאַרשטאַנדיק, אַז מ'האַלט שוין איצטער באַ דעם זמן פון קיום היעוד „ואשיבה״ שופטיך כו' ויועציק״, און נאָכמער: ככתחילה: מ'האָט שוין די התחלה דערפון, כדלקמן.

... בכל הדורות – אויך לפני תחיה"מ של משה – איז נוגע די הלכה צו וויסן אַז „האל-מנבא את בני האדם״ (גילוי אלקות בגדרי הנבראים), ביז די שלימות בזה ווי ס'איז געווען באַ משה. און נאָכמער – בכל דור איז שייך אַז „נביא אקים להם גו' כמוך״, ווי דער רמב"ם איז מבארט אַז „כל נביא שיעמד אחר משה רבינו אין אנו

(1) „קול קורא״ ב„הקריאה והקדושה״ (סיון-תמוז תש"א. אלול תש"ב) – נדפסו באגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ז ע' תל ואילך.

(2) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(3) אגרות-קודש שלו ח"ד ע' רעט. וש"נ.

(4) ראה „היום יום״ ט"ז טבת. ובכ"מ.

(5) ישע"א, כו.

(6) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ"א מ"ג, דמשמע שם „ואשיבה שופטיך גו' יהי עוד „לפני בוא המשיח״ וכהסיום בכתוב זה „אחרי כן יקרא לך עיר הצדק גו'״. וראה לקריש ח"ט ע' 105 הערה 74.

(7) רמב"ם הל' יסודי התורה רפ"ז.

(8) לקריש חכ"ג ע' 71. ע"ש.

(9) פרשתנו יח, יח.

(10) שם פ"ח ה"ב.

„יועציק״ שבדורנו – „מאן מלכי רבנן״¹⁹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו – וועלכער קומט בהמשך צו רבותינו נשיאינו שלפניו – דער שופט דורנו ויועץ דורנו און נביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל: „נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודיבר אליהם את כל אשר אצוננו״, „אליו תשמעון״²⁰, וּוּאָס אַ נביא דאַרף האָבן און באַווייזט אותות ומופתים – ווי מ'האָט געזען און מ'זעט בהמשך קיום ברכותיו באַ נשיא דורנו – איז „אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון״, דורך דעם וּוּאָס „יאמר דברים העתידים להיות בעולם ויאמנו דבריו״²¹ (ווי מ'האָט עס געזען באַ כ"ק מו"ח אדמו"ר).

און נאָכמער: „נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא – ווי דאָס איז בנוגע צו נשיא דורנו, און דאָס ווערט נמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' – הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה״²²; מ'דאַרף אים פאַלגן גלייך תיכף ומיד נאָך „קודם שיעשה אות״, און „אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר״ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו'״²², וּוּאָרום מ'איז מאמין אין דברי הנביא, ניט ווייל דאָס איז זיינע דעם נביא'ס רייד, נאָר ווייל דאָס איז דעם אויבערשטן'ס רייד דורך דעם נביא!

... האָט מען די הוראה כנ"ל, אַז מ'דאַרף מפרסם זיין לכל

(19) ראה גיטין סב, א.

(20) פרשתנו יח, טו.

(21) רמב"ם שם רפ"י.

(22) שם ה"ה.

(23) ואתחננו ו, טז.

מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה כו", ד.ה. אַז יעדער נביא איז אַ המשך פון נבואת משה ותורתו (נאָר אין דעם גילוי הנבואה זיינען פאַראַן חילוקי דרגות, ווי דער רמב"ם איז מבאר¹¹). ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט לאחרי וואָס „תחזור הנבואה לישראל"¹², וואָס איז „הקדמת משיח"¹² – די נבואה וואָס וועט זיין באַ משיח צדקנו (וואָס „נביאי גדול הוא קרוב למשה רבינו"), ואמרו חז"ל¹⁴ אַז „גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון", און בכל דור ודור איז דאָ איינער וואָס איז ראוי לזה – דעריבער דאַרף מען וויסן אַלס אַ הלכה אויך בזמן הזה (נאָך פאַר דער גאולה), אַז ס'איז דאָ די מציאות פון גילוי הנבואה (באַ משיח עוד לפני הגאולה), אַלס אַ מעין והתחלה („יועצין כבתחלה") צו שלימות גילוי הנבואה לאחרי הגאולה. דאָס הייסט, אַז דאָס איז ניט קיין חידוש וואָס וועט זיך אויפּטאַן ערשט נאָך דער גאולה, נאָר די התחלה בזה ווערט שוין אויפּגעטאַן פריער בבחי' „יועצין כבתחלה", דעריבער שרייבט עס דער רמב"ם אין זיין ספר הלכות (ובפרט אַז דער רמב"ם שרייבט בספרו אויך די הלכות וואָס זיינען נוגע לימות המשיח, אויך – די הקדמה לזה).

ע"פ הנ"ל וועט מען פאַרשטיין דעם אויפטו פון די לעצטע דורות בכלל ובפרט פון דעם איצטיקן דור ובפרט אין דעם איצטיקן זמן, וואָס לויט הכרזת והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מען שוין אַלץ פאַרענדיקט, און לויט אַלע סימנים האַלט מען שוין אין די לעצטע רגעים פאַר דער גאולה.

... מ'האָט די שלימות פון יפוצו מעינותיך חוצה בכל קצוי

תבל, ובאופן המובן בשכל בני אדם, אפילו פון אַזאָ וואָס געפינט זיך אין חוצה שאין חוצה הימנו, און אויך – דער תרגום פון פנימיות התורה ותורת החסידות אין לשון עם ועם [רוסיש, וכיו"ב] דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאופן דהולך ומוסיף ואור, ביז בימים האחרונים – אויך אַפּגעדרוקט (ספר התניא, תושב"כ פון חסידות¹⁵) אויף „בריי"ל", דער כתב פאַר „סגי נהור" ר"ל (כמדובר לעיל¹⁶).

וע"פ די הכרזה הנ"ל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, אַז מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע עניני העבודה, כולל די עבודה פון רבותינו נשיאינו אַלס „שופטיך" און „יועצין" עד היום הזה, און „אכשור דרי"י כפשוטו – איז פאַרשטאַנדיק, אַז ס'איז שוין געקומען די צייט פון „ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצין כבתחלה" בתכלית השלימות (און מ'דאַרף ניט אַנקומען צו שוטרם, ווייל ס'איז שוין אַלץ מבורר), לאחרי די טעימה והתחלה בזה דורך רבותינו נשיאינו¹⁸.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק דער לימוד וואָס יעדערער האָט שטייענדיק אין שבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, די לעצטע רגעים פון גלות – אַז עס דאַרף זיין אַן עבודה בהתאם מדה כנגד מדה צו מצב הגאולה:

צו מפרסם זיין באַ זיך און ביי אַלע צו וועמען מ'קען דערגרייכן – אַז מ'דאַרף אויף זיך מקבל זיין און אויף זיך אַננעמען (מיט נאָכמער שטאַרקייט) די הוראות ועצות פון די „שופטיך" און

15) מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר – נדפס בקיצורים והערות לתניא ע' קיה ואילך. אגרות קודש שלו ח"ד ע' רכא ואילך. וראה שם ח"ה ע' צ.
16) שיחת ש"פ עקב (סה"ש ה'תנש"א ע' 764 ואילך).
17) ל' חז"ל – יבמות לט, ב. חולין צג, ב.
18) ראה פיה"מ להרמב"ם שבהערה 6: ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצין כבתחילה .. זה יהי' בלי ספק כשיכון הבורא ית' לבות בני אדם ותרבה זכותם ותשוקתם לשם יתברך ותגדל חכמתם לפני בוא המשיח כו'.

11) פ"ו ה"ו.
12) רמב"ם אגרת תימן פ"ג.
13) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב.
14) ראה שמור"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שער הפסוקים פ' ויחי. תו"א ר"פ משפטים.